Samfundsmæssige perspektiver for sprogfagene på universiteterne

Lisbeth Verstraete-Hansen, Institutleder
Institut for Engelsk, Germansk og Romansk

Aalborg Katedralskole, 17. november 2022

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Sprogdebatten

CBS 2008

CBS 2013

DJØF Forlag, 2017

Samfundsmæssige perspektiver for universiteternes sprogfag

- Hvad forstås der med "samfundsmæssige" perspektiver?

  Hvad bidrager de sprogfaglige kandidater med på arbejdsmarkedet og i det danske samfund? Anses sprogfaglig viden overhovedet for en strategisk ressource, der konkret efterspørges på arbejdsmarkedet?

- Eksempler med "sprog på spil" og efterspørgsel på sprog

- Afrunding – og til videre diskussion

  Hvad skal der til for at sikre sprogfagenes plads i uddannelsessystemet og i samfundet generelt?

Hvad skal der til? Et mere nuanceret begreb om fremmedsprog

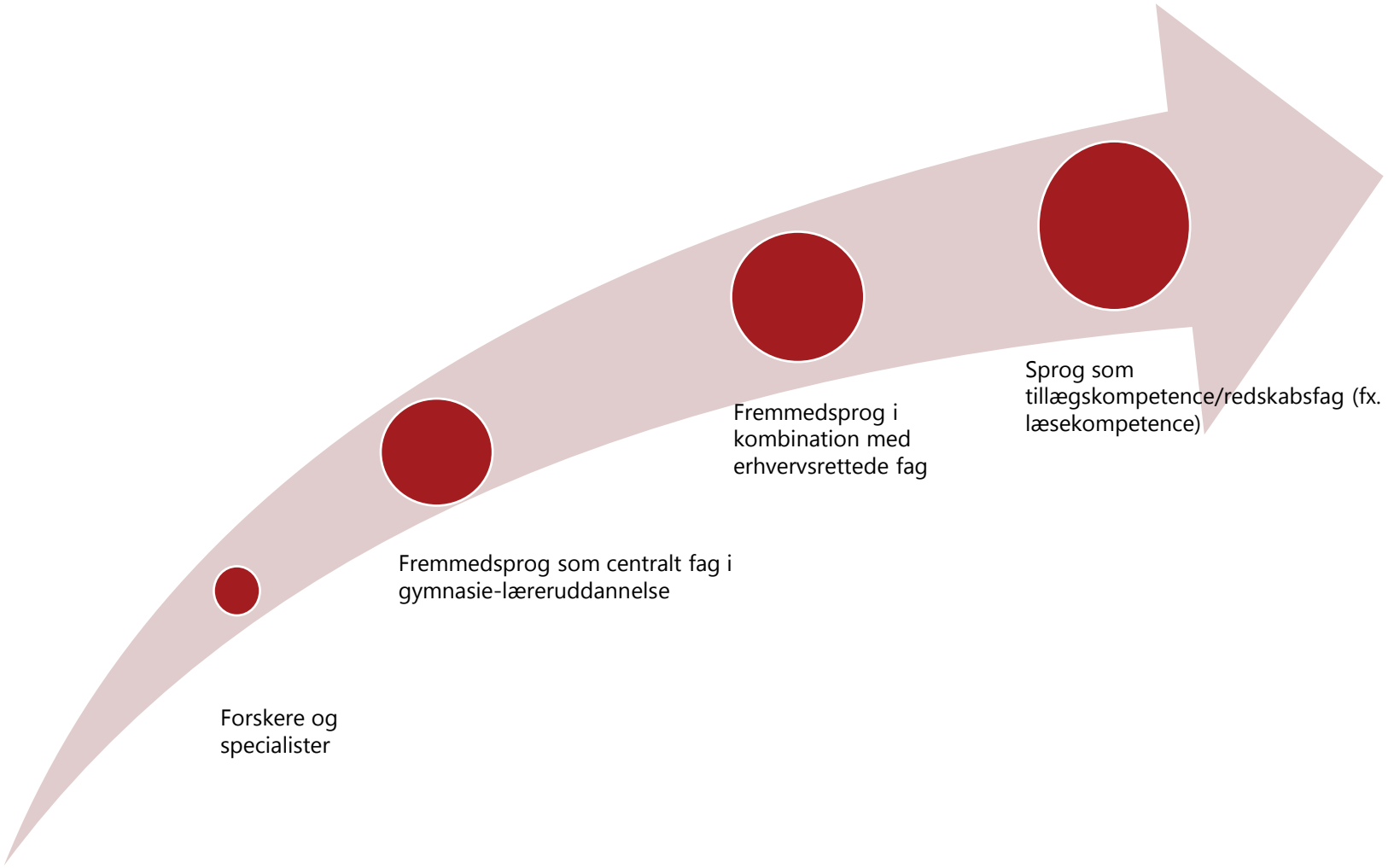

En indledende anekdote om sproglig opmærksomhed - eller mangel på det

Uddannelses- og forskningsminister Jesper Petersen udtaler i *Folkeskolen* december 21 i forbindelse med ekstrabevillingen til fransk og tysk på 40 mio DKK, at sprogene er vigtige og ikke et levn fra fortiden:

- For nylig spurgte jeg i mit departement, **hvem der kunne hjælpe mig, hvis jeg skulle skrive en tale på tysk**. Jeg er fra Sønderjylland, kommer i sammenhænge , hvor der for eksempel er tyske repræsentanter eller virksomheder, så det kunne jo godt blive relevant. Der blev kigget nervøst rundt i lokalet, og der var ikke nogen, der lige meldte sig klar til at bistå mit den deutschen Verben. (…)
- Og jeg har nu også **lokaliseret dygtige tyskkyndige i ministeriet, der er klar til at hjælpe med taler**.

(Vi vender tilbage til UFM lidt senere…)

Samme historie anno 2013

"Det er mit indtryk, at man ikke tager sproglige færdigheder ret alvorligt**. Hvis ministeren pludselig finder på, at vedkommende vil holde tale på fransk, så lander opgaven hos mig, fordi jeg er en af de få, som har viden om frans**k, men viden som jeg ikke har holdt vedlige. Jeg sidder derfor med ordbøger og Google Translate for at løse opgaven.

Af og til har jeg sendt talepunkterne til en veninde, hvis franskkompetencer er bedre, men jeg synes, det er på kanten af, hvad man som embedsmand bør gøre. Hverken mit engelske eller franske er så godt nu, som da jeg læste, og **sprogkurser betragtes som "nice" ikke nødvendige**. I mit ministerium gives sprogkurser primært til de medarbejdere, som sidder med personale og HR, sandsynligvis fordi det er deres afdeling, som tildeler kurser, og de har bedst tid".

(*Hvad gør vi med sprog?: Behov for og holdninger til fremmedsprog i den danske centraladministration* (Andersen og Verstraete-Hansen, 2013)

En studerende til det meste…

”Hej [NN],

Den marokkanske [xx]-minister kommer til Danmark her i slutningen af måneden. (…) Det er først relativ sent blevet klart, at [den udenlandske ministers] **engelskkundskaber er begrænsede**. Kunne det tænkes, at I har en dygtig studerende med interesse for fagområdet, som kunne tolke til en del af møderne? Til mødet med [den danske minister] skal vi nok bruge en **professionel tolk**, men til resten vil vi mene at **mindre kan gøre det**”.

- Mail fra embedsmand i Udenrigsministeriet til lektor NN. Mine understregninger,)

Kvalitetsbevidsthed?

"Vi blev proppet ind i et rum med for lidt plads, hvor det danske formandskab forsøgte at nå til enighed om en tekst. ***Men der var ingen oversættere, og det skabte problemer for de ikke engelsktalende lande***", siger EU-ministeren, som var til stede under forhandlingerne".

(*Politiken*, 19.12.2009)

« Les chaises ne sont pas assez nombreuses. Des sandwichs au pain noir emballés sous plastique et des Twix sont posés sur les tables. ***Personne n'a pensé à convoquer des interprètes***. Il est 23h30 ce jeudi 17 décembre. (…) La présidence danoise n'est décidément pas très calée en organisation ».

Paris Match, 23/12/2009

Fra nyhedsjournalistikken

Ca. 11:53:

Politiken skriver*:*

”Belgisk tv meddeler, at eftersøgt Terrormistænkt fra Paris er blevet pågrebet”.

Fra nyhedsjournalistikken

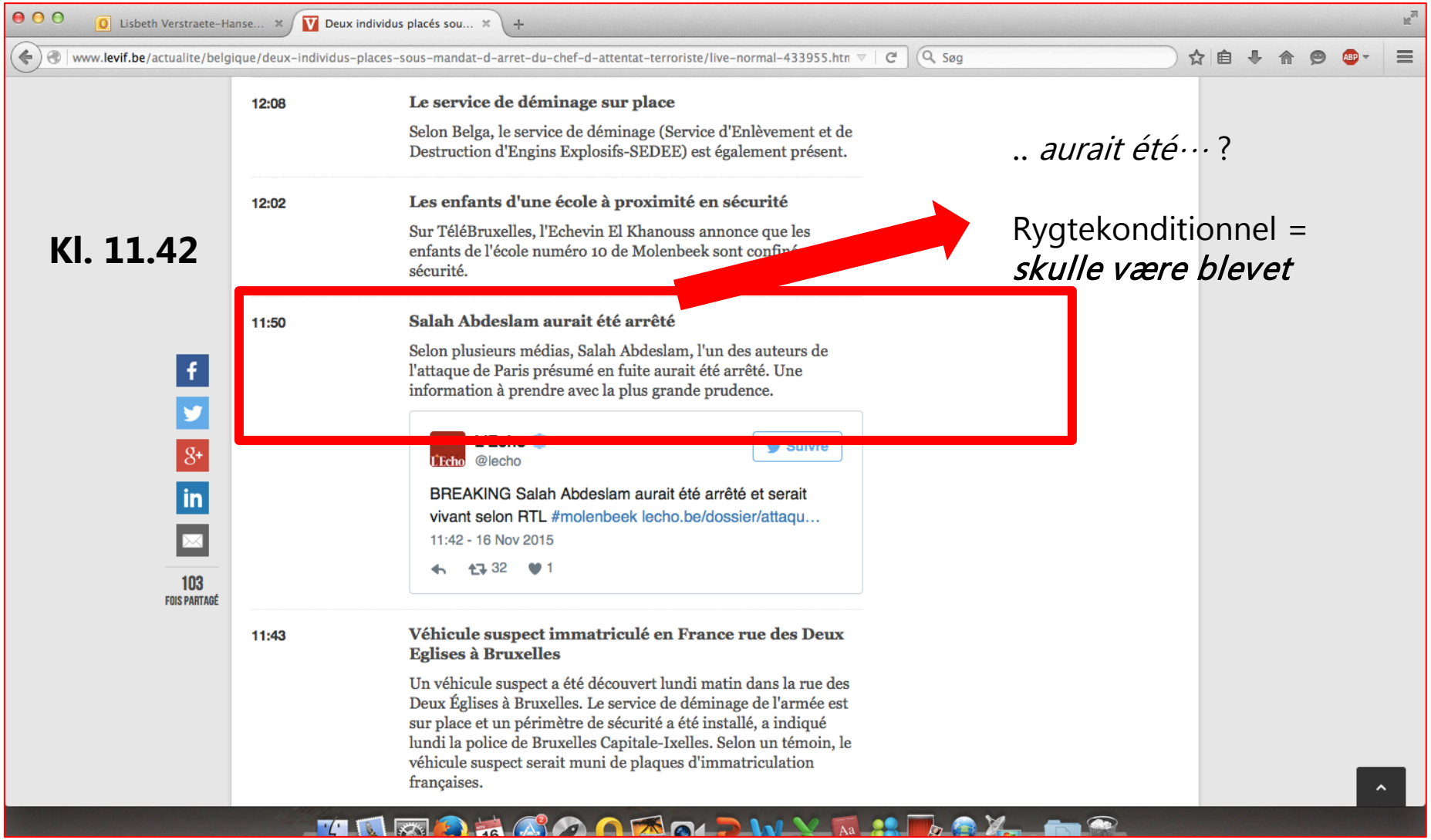

Kl. 11.42

.. aurait été… ?

Rygtekonditionnel =
skulle være blevet

Ca 12.00
RTBF info
@RTBFinfo
TWEETS 192 td
FØLGER 286
FØLGERE 126 td
LIKES 149
LISTER 8
Følg
rtbf.be/info/regions/b...
Vis resumé
RTBF info @RTBFinfo · 21 t.
Le parquet indique que ce n'est pas Salah Abdeslam qui a été arrêté #molenbeek #ParisAttacks. (photo @euronews)
RTBF info @RTBFinfo · 22 t.
Le contenu du GSM d'Abdelhamid Abaaoud, soupçonné d'être le commanditaire des attentats de Paris
rtbf.be/info/dossier/a …
Vis resumé
Fremhæv alle
Forskel på store og små bogstaver

"Det er ikke vores fejl...."

Ca 13.00

I Tyskland taler de da engelsk…

BORUSSIA DORTMUND CONFIRM JURGEN KLOPP WILL LEAVE THE CLUB ON JULY 1

So far so normal. Capital letters for the big news, whack it in bold to really ram home the point, then sit back and wait for Klopp to explain his decision.

12.39

Why can't I speak German???????

12.37

Right we have a slight issue... they are speaking in German and my GCSE in the subject isn't much help. What I can deduce is that the bloke currently speaking (I assuming he's the Dortmund chief exec or something) genuinely sounds like someone has died. He's properly choked. Oh he just said "fantastisch". I'm guessing he wasn't describing Klopp's decision to leave the club.

At this point I have something to clear up.

Lots of people have subsequently asked me the question: "It was a press conference about a German manager of a German team in Germany so surely you knew it would be conducted in German?"

Hindsight is a lovely thing. But, no. For some ludicrous reason that thought had not entered my head. And so we had a problem.

12.41

I'd love to tell you what Klopp is saying. He is saying a lot. But I can understand precisely none of it. So here's a photo of him pouring some water instead:

I Spanien taler de nok engelsk…

"Kommunikationen med det spanske museum har været **besværliggjort af, at udstillingsarkitekten i Alicante kun taler spansk**. Mails med detaljer om de store vikingeskibe er derfor skrevet ved hjælp af Google Translate, og det har ikke været ideelt.

»Jeg er især usikker på teksterne i udstillingen«, har [formidlingschef] Anni Mogensen sagt (…). En misforståelse er opstået. Nationalmuseet har sendt tre teksttyper til hver genstand – en kort, en længere og en lang, som museet kunne vælge imellem. Men det spanske museum har sat alle tre tekster på væggen sammen".

(*Politiken, Magasinet*, 22. juni 2016)

Sprog og jobopslag : et hurtigt kig …

A. Den uopmærksomme og/eller "angloglobale"
B. Den opmærksomt urealistiske
C. Den virkelig opmærksomme…

A. Alle taler da engelsk …

Forsknings- og innovationsattache til Danmarks innovationscenter i München (1/2)

Bindeled mellem Danmark og Tyskland

Som innovationsattache ved ICDK München har du **daglig kon**takt med en bred vifte af danske og **tyske forsknings- og innovationsaktører**. Dine primære opgaver er at:

- (…) Udvikle nye forsknings- og innovationsprojekter/-partnerskaber mellem danske og **tyske forskningsinstitutioner og virksomheder** (…)
- Forbedre bilateralt dansk-tysk samarbejde gennem forsknings- og innovationsaktiviteter i samarbejde med relevante **lokale** og danske **myndigheder** (…)

A. Alle taler da engelsk …

A.2. Forsknings- og innovationsattache til Danmarks innovationscenter i München (2/2)

Er du vores nye kollega? Du brænder for at fremme internationalt samarbejde til gavn for danske forskere og virksomheder. Du har en **relevant akademisk uddannelse** og mindst fem års relevant erfaring samt et stærkt netværk på de danske forskningsinstitutioner (…). **Har du indsigt i tyske forsknings- og innovationsforhold og Horizon Europe er det en fordel, men det ikke et krav**. Vi forventer desuden, at du har solid erfaring med selvstændigt at igangsætte og drive projekter og samarbejder mellem virksomheder og forskningsinstitutioner (gerne med fokus på innovation) med målbare resultater til følge

- er god til at skabe og vedligeholde **netværk** - også i en international kontekst
- er udadvendt og god til at **samarbejde** både internt og eksternt
- er god til at kommunikere i skrift og tale på både engelsk og dansk - **måske mestrer du endda tysk**
- besidder stærke **analytiske** kompetencer
- Er **iderig** og proaktiv
-

Jobannonce på *Altinget*.dk , november 2022

B. Den opmærksomt urealistiske

B.1. Sprog som studiejob

Studentermedhjælper med flair for tysk og kommunikation
XX-organisation søger en selvstændig og ansvarsfuld studentermedhjælper, som har lyst til at arbejde afsætningsorienteret med **kommunikation og markedsføring** af primært grisekød på eksportmarkederne Tyskland og Sverige (…).

Du skal bl.a.:
- Skrive artikler til **nyhedsbrev og websites rettet mod B2B-aktører** i Sverige og Tyskland
- Redigere og opdatere websites (…)
- Producere indhold til Twitter
- Deltage i PR-arbejde, herunder bidrage til **redaktionelle indlæg i den tyske fagpresse** (…)

Vi forestiller os, at du:
- Er kommunikations- eller markedsføringsstuderende på BA eller KA-niveau
- Taler og skriver tysk og gerne svensk

- (Jobannonce juli 2017)

B. Den opmærksomt urealistiske

B.2. Én medarbejder, mange sprog

1. Export Sales Coordinator

Du (…) værdsætter den personlige relation til vores internationale kunder, og kan se dig selv som den der skal afslutte salget sammen med kunden (..). Er du en **sproglig tung** selvstændig koordinator med flair for projektledelse, der sætter en ære i at gøre en forskel og samtidig arbejder selvstændigt (…).

Struktur og ordenssans er nogle af dine spidskompetencer

- Du har en relevant uddannelse/nogle års erfaring indenfor eksportsalg
- **Gode sprogkundskaber** i såvel mundtlig som skriftlig **dansk, engelsk og tysk, fransk/spansk** derudover en stor fordel.
    - (….)

(Indrykket 15. marts 2022

2. International Kundeservicemedarbejder

"Da vi opererer internationalt vil vi gerne favne så bredt som muligt, men hovedsagligt tysk er en prioritet. Kendskab til **fransk og de skandinaviske sprog er en klar fordel. Dansk og engelsk på højt niveau** forventes".

(Indrykket 6. september 2021

C. Den virkelig opmærksomme

1. Sektorrådgiver til den danske ambassade i Mexico, UM

"Arbejder du med national sundhedsplanlægning, taler du spansk og vil være med til at styrke Danmarks relationer til Mexico gennem myndighedssamarbejdet? Så er du måske vores nye rådgiver. (...). Du behersker **spansk og engelsk på forhandlingsniveau i tale og skrift**". (*Jobindex* 28. marts 2022).

2. Logistik og Indkøbskoordinator – tysktalende

"Sprechen si Deutsch? Ja. Så har du noget, vi søger, nemlig god kommunikation med vores tyske partnere. (...)

Du er stærk i skrift og tale på tysk og engelsk, mens fransk ville være en fordel (...)

Sprogkundskaberne er et krav for denne stilling. Personer uden vil ikke komme i betragtning.

(Indrykket 24. marts 2022).

Hvordan beskrives behovet for fremmedsprog?

(...). Du behersker spansk og engelsk på forhandlingsniveau i tale og skrift

"Du er stærk i skrift og tale på tysk og engelsk"

Studentermedhjælper med **flair for tysk** (...) til redaktionelle indlæg i den tyske fagpresse

Vi søger en dygtig studerende, som kan tolke...

Sprogkundskaberne er et krav for denne stilling. Personer uden vil ikke komme i betragtning.

Du er en sproglig tung selvstændig koordinator...

(...) mindre kan gøre det

Gode sprogkundskaber i såvel mundtlig som skriftlig dansk, engelsk og tysk, fransk/spansk derudover en $stor fordel.

Måske mestrer du endda tysk...

Eksemplerne viser…

- I mange sektorer ses manglende opmærksomhed på fremmedsprog som strategisk ressource.
- Manglende opmærksomhed afspejles i jobannoncer / rekruttering.
- Mangel på et fælles "sprog om sproglige kompetencer" gør det svært at udtrykke – og forstå - forskellen på at:
  - Kende et sprog "godt nok" til at kunne klare sig nogenlunde hæderligt i dagligdags situationer
  - Kende et sprog så godt, at man kan læse og skrive avancerede fagtekster, udøve et erhverv og agere effektivt i skiftende situationer
- Mangel på erkendelse af den store investering – af både tid og penge – det kræver, at nå det højeste niveau på et fremmedsprog.

Behov for nuanceret sprogbegreb og et differentieret uddannelseslandskab

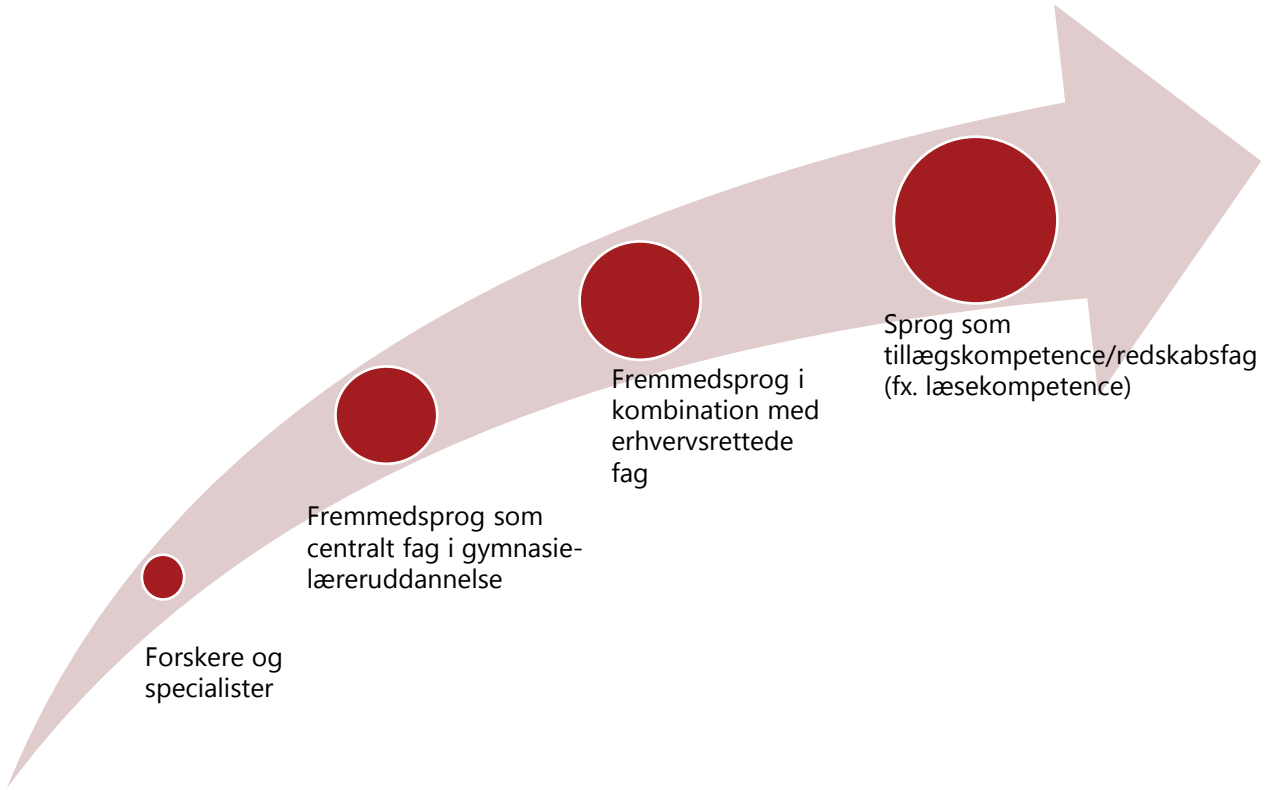

Hvorfor og Hvordan?

Samspil mellem en række forskellige aktører fra uddannelsesverdenen, den politiske sfære, interesseorganisationer og beslutningstagere i kommuner og regioner.

Spørgsmål & kommentarer?